

Per què han guanyat?

La primera cosa que els demòcrates haurien de mirar de comprendre, ara que es freguen els ulls davant les cendres, encara calentes, de les eleccions, és la continuació en el poder de la guerra cultural.

Ara fa 36 anys, el president Richard Nixon encapçalava la noble "majoria silenciosa" mentre el vicepresident, Spiro Agnew, acusava els liberals de capgirar les notícies. D'aleshores ençà, gairebé a cada elecció el liberalisme ha estat denigrat com a cremabanderes, suport dels traïdors i complex de superioritat. Enguany, els votants han decidit posar els "valors" per damunt de l'economia o, fins i tot, de la guerra de l'Iraq.

I, malgrat tot, els demòcrates no han assolit un marc coherent per enfrontar-se amb aquesta queixa crònica, ni per entendre-la. En comptes d'això, el que fan és "triangular", acomodar-se, declarar-se conversos a la religió republicana del mercat, apartar-se del NAFTA (Acord Nord-Americà de Lliure Comerç) i de la reforma de l'estat del benestar, i miren de ser més falcons que els militaristes republicans. I perden. Una vegada rere l'altra. Mentrestant, allà, a l'Amèrica roja, la revolta populista de dreta avança sense pauses, amb una fúria contra l'elit liberal que els demòcrates no aconsegueixen fer minvar, malgrat els gestos conciliadors o malgrat el pas del temps.

Com s'esdevé sovint, aquesta revolta conservadora, que ja fa temps que dura, és plena de contradiccions. És un alçament de la gent del carrer, que, malgrat que fan costat a aquest moviment, a la llarga l'únic que aconsegueixen és que els rics esdevinguin més rics i els pobres vegen degradades les condicions de vida. És una reacció contra la cultura de masses que evita posar en qüestió les institucions bàsiques de l'Amèrica empresarial, la que fa la cultura de masses. És una revolució que intenta esfondrar els aristòcrates, tot baixant-los els impostos.

I, malgrat tot, el poder de la rebel·lió conservadora és innegable. Es presenta amb el discurs segons el qual som víctimes d'una classe social arrogant (els "liberals") que fa les pel·lícules que veiem,

que publica els diaris que llegim i que educa els nostres fills.

Aquests liberals ens diuen què hem de fer amb les nostres vides, i no tenen en compte els valors ni les tradicions. Les guerres culturals, en altres paraules, són una manera de reinventar l'eterna qüestió de la lluita de classes. Són el camí que han trobat els republicans per compadir-se dels oblidats sense mostrar que, el que en realitat defensen, és la cultura dels grans negocis.

Contra aquesta filosofia militant, ofesa i cridanera, què és el que van oferir els demòcrates? Van oposar-hi aquell centrisme tou, deixant espai a tots els punts de vista, mirant de no oposar-se frontalment a ningú, fins i tot evitant de criticar el president. I malgrat un enorme esforç per traure vots de sota les pedres, i gastar-se grans sumes de diners, els demòcrates han perdut la batalla de la motivació dels votants, abans de començar.

Encara pitjor: mentre els conservadors esmolaven la consciència de classe victimitzada, els demòcrates abandonaven aquest camp de batalla. Ja fa temps que l'*establishment* demòcrata de Washington ha decidit que, com que l'era industrial s'acaba, el partit ha d'oblidar els treballadors de la granota blava, i les qüestions que els preocupen, i acostar-se a la classe "professional".

"Hauria estat un any perfecte per fer-los una clatellada 'trumanesca', als republicans, per tots els escàndols empresarials que han afavorit"

Al llarg de la campanya del 2004, aquests demòcrates de nova fornada, amics dels negocis, han rebut una gran ajuda dels magnats idealistes i han combregat amb teories de govern suposadament modernes. S'imaginaven el partit dels milionaris "guais", enfrontats en una mena de combat còsmic als milionaris "casposos" del partit republicà.

Però no era això: aquest any hauria estat perfecte per fer-los una clatellada "trumanesca", als republicans, per tots els escàndols empresarials que han afavorit i mantingut. Això els hauria permès de redreçar, o fins i tot derrotar, el populisme irat que impregna la qüestió dels "valors", i hauria mobilitzat les bases.

Per tallar les crides dels republicans als treballadors assalariats, els demòcrates haurien d'oposar-se al populisme cultural dels afers compromesos, amb un populisme econòmic real. Haurien de traure la pols a la militància majoritària, en comptes d'amagar-la; de fer surar les diferències entre tots dos partits, en comptes de minimitzar-les; d'emfasitzar les contradiccions del populisme de la guerra cultural, en comptes d'ignorar-les. I també haurien de parlar obertament de qui hi surt guanyant, i qui perd, amb la política econòmica conservadora.

Segurament, però, els demòcrates oficialistes en faran una lectura completament a l'inrevés: faran servir el desastre de la setmana passada per moure's una mica més a la dreta. Es rendiran en qüestions com la privatització de la Seguretat Social, o la reforma de l'impost de la renda, i tornaran a somniar ser el partit de la classe empresarial il·lustrada. I se'n faran creus quan, d'ací a dos anys, o quatre, els populistes conservadors de l'Amèrica roja, més pobres i més irats que mai, ofereixen una altra vegada al "partit del poble" una empenta sorprenent.

Thomas Frank ha escrit
'What's the Matter with Kansas? How Conservatives Won the Heart of America'
© The New York Times – EL TEMPS
Traducció: Maite Insa